

ZOMBOR és VIDÉKE.

A BÁCS-BODROGH-MEGYEI EGYESÜLT ELLENZÉK HIVATALOS POLITIKAI KÖZLÖNYE.

Megjelenik hetenként kétszer: **Vasárnap és csütörtökön.**

SZERKESZTŐSÉG és KIADÓHIVATAL:

A bajai utozával szemközt Falcione-féle ház,
hova minden, a lap szellemi és anyagi részét illető közlemények
intézendők és minden díjak fizetendők.

Felölő szerkesztő:

Dr. MOLNÁR GYULA.

Előfizetési árak:

Egész évre 8 frt — Félévre 4 frt — Negyedévre 2 frt.
Néptanítóknak egész évre 6 frt. Félévre 3 frt. Negyedévre 1.50.
Egyes szám ára 10 kr.

Apponyi diadala.

A Wekerle-cabinet életének első mozzanata, — az indemnity-vita örökké emlékezetes lesz a magyar parlament történetében s mondhatni az egész ország életében.

Apponyi Albert gr. tartotta legmagasztosabb beszédeknek egyikét, a melylyel oly viharos tetszést tudott kivívni, hogy nem egyedül az ellenzék pártokat, de magát a kormánypartot is extasisba hozta. A szónoki alkotás e főséges remekét nem szükség bővebben ismertetnünk, mert hisz nincs e hazának olyan olvasni tudó polgára, a ki azt többször el ne olvasta volna.

E helyt csupán azt akarjuk konstatálni, hogy ama megszámlálhatlan üdvözetekhez, a melyekkel gr. Apponyi az ország minden részéből pártkülönbség nélkül elhalmoztatott, a bácsmezei nemzeti párt is sietett csatlakozni, midőn f. hó 27-én az alábbi sürgönyt intézte gr. Apponyihoz:

Méltóságos gr. Apponyi Albert orsz. képviselő úrnak
Budapest, Szervita-tér 10.

A bácsmezei és zombori párt büszke örömmel üdvözlí méltóságodat, mint parlamenti életünk egyik leg-dicsőbb napjának megteremtőjét! Üdvözlí Méltóságodat, a ki szellemi fenségével ragyogó hazafisággal világította meg azon kérdést, a melynek mikénti megoldását főleg államunk vallási érdeke. Fogadja Méltóságod részünkről tántoríthatlan ragaszkodásunk és hűségünk kijelentését.
Szemző István, pártelnök.

Ez üdvözlőre gr. Apponyi legott megleghangú sürgönyváaszt küldött, melyben a szívélyes megemlékezésért a partnak köszönetét nyújtánia.

A bácsmezei s zombori párt föntartja magának Apponyi gr. iránti törhetlen ragaszkodásának jövő tavaszal impozáns módon adni kifejezést városunk falai között.

Az Apponyi gróf által adott parlamenti diadal üdvös hatása már is élénken nyilvánul.

Országszerte azt a meglepő tapasztalatot teszik, hogy a kormánypart legvakbuzgóbb hívei is beismerik, hogy Apponyi gr. nélkül eredményes parlamenti működés nem képzelhető. A kormány kebelében már is forrongás tünetei mutatkoznak, a mennyiben mintegy 50—60 képviselő határozottan odatörekszik, hogy a fusio Apponyival létrejőjön, bár a nemzeti párt azt a leghatározottabban visszautasítja.

Az is figyelemreméltó jelenség, hogy a függetlenségi és 48-as párt elnöke Eötvös Károly pártja helyeslése nélkül, sőt szemben a párt meggyőződésével fölmondja a fegyverbarátságot Apponyi grófnak, mint ki ma-holnap fuzionálni fog.

E hit egyebiránt országszerte terjed s ma újszólván alig van ennél érdekesebb tárgya a politizálásnak. Mi azonban a való?

Idéni fogjuk egyszerűen lapunk 91. száma jóslat-szerű kijelentését, melynek érdeme szerint a válság olykép mondatik megoldhatónak, hogy új pártalakulás révén Apponyi gr. miniszterelnöksége alatt megalakul az új kormány.

Ha az bekövetkezik, idéni fogjuk szavainkat, mint politikai előrelátásunk eklatáns bizonyítékát.

Arról azonban hiába álmodozik a jelenlegi kormánypart, hogy Apponyi gr. ressortminiszternek beálljon a kabinete s pártját bevigye a kormánypartba.

Fuzio nem lesz.

Apponyi gr. évek előtt is megtehette volna ezt s ily czélok elérése nem került volna küzdelembe.

Apponyi gr. politikája nem önző érdeklőpolitika s ez mindent megmagyaráz.

Nem akar ő hatalmat birni, hogy magának s híveinek jutalmakat osztogathasson.

Ő a közhatalmat a nemzet számára akarja meg-

nyerni, hogy abból a nemzet részesüljön első sorban jogainak szabad gyakorlása útján.

Csak a rövidlátás és kishitűség monhatja azt, hogy Apponyi gr. közelébb fuzionálni fog.

Mi okból tenné azt?

Hiszen ő uralkodik a helyzet fölött?

Az egyházpolitikai kérdések izgalmaival az ő varázsszavai csillapítják le.

A korona tudja, látja, hogy egyedül Apponyi gróf tartja kezében a helyzet kulcsát.

Kinek támogatására szorul Apponyi gr.?

Ebben a korona és nemzet egyaránt rá van szorulva Apponyi gr. lángeszére. Nélküle egy lépést se lehet előre menni. Vele óriási utat fogunk megtenni. A dinastia s a nemzet közös s legfőbb érdeke az, hogy Apponyi gr. jőjön az ügyek élére s mentül tovább halasztódik az: annál rosszabb a koronára s a nemzetre nézve.

Itt tehát nincs s nem lehet szó Apponyi gr. érdekeiről, melyek miatt bizonyos mérvű fuzio fog létrejönni.

Ha nem arról van csupán szó, hogy meddig fogja a korona s nemzet keresni s megtalálni annak módját, hogy Apponyi gr. vegye át az ügyek vezetését.

Mi azt hisszük, hogy ez gyorsan nem mehet.

A korona helyzete most kissé kényes. Vannak nehézségek, melyek leküzdése időre kerül.

Egy fél év alatt azonban kiforrja magát a keresztültvitel eszméje s jönni fog nem a fuzio, de az Apponyi-kormány, a melynek legjobb esetben is csak Wekerle marad a tagja.

Amerikai levél.

Cleveland, O. 1892. november 15.

A Zombor és Vidéke számára.

Vigan kukorékoló kakasok rajától tarkállottak november 8-iki lapjaink. Kikerikjük a november 8-iki elnökválasztás ered-

A „Zombor és Vidéke“ tárczája.

Az elepedt legény.

(Kopisch.)

Az udvarlítókkal ne
Kegyetlenkedjétek, lányok,
Hogy osztán, mint az egyszeri,
Ti is úgy meg ne bánjátok.

Egy kis szabólegényke volt
Hűséges, hű udvarlójá,
S ő ott hagyta epkedni
Éjrlő-éjre az ajtóba.

Körülbelül ilyenforma
Volt egy éjjel énekése:
„Ah, elfogyok, elepedek
Szívem roppant szerelmébe!”

Csend lön aztán; olyan, hogy a
Temetőben sincsen nagyobb
S termének a lány agyában
Szörnyűséges gondolatok.

Kinyitja az ajtót s ime
Nincs ott egyéb a ruháknál:
Kiepedt a legény; az most
Főnt a felhők fölött kántál.

Ezek után, lányok, tehát
Már most én a mondó vagyok,
Okuljátok eme példán,
Hogy ti is úgy ne járjátok.

Révész Ernő.

Egy kis Tartuffe-polemia.

Tisztelt szerkesztő úr!

Elvi polemikák, ha fontos kérdéseket tisztáznak, csak üdvösek. Ez okból reménylök, hogy térd ad nekem arra, hogy t. színbírá-lójával egy kis eszmecserebe boesajtkozzam.

Soha nem szoktam olyankor felszólalni, ha valamely pro-dúcióm rossznak mondatik. A nézőnek joga van arra, hogy tessem, vagy ne tessem neki.

Da már azt elhitetni magamról, hogy én Molièrehez vak-mé-rő kézzel, tanulmány és lelkiismeretesség nélkül fogok hozzá; ez már — engedje meg a bíráló ur — szó nélkül nem hagyom. Már inkább tartssanak rossz, mint lelkiismeretlen, vagy ostoba színészek, a ki nem tudja, hogy mit csinál.

Az előadás, meglehet, hatástalanabbnak tűnt fel a Shakespe-areiekhez mérve. De ez természetes is. Sok Molière-előadást lát-tam, de — befoglalva a nemzeti színházéit is — mind olyanok voltak, mint a — esendes mise. A hatás Molière-nél tisztán belső finomságokban rejlik. Boldog kor volt a Molière-é a drámaírókra és színészekre nézve. Még akkor a kivívás ismeretlen volt. Nem mérték ahhoz a színész és író sikerét. Ma fő, hogy a felvonás esztétisan záródik, a többi mellékes. Fogadok akarmibe, hogy ha „Sarah grófnő” III. felvonását Ohnet nem zárja le oly frappansan, az egészekre nincs az a sikere, mert hisz — épp a III. felvonásban nincs egy szikra poézis, hanem csupa chablon és konvencionálisizmus.

Konvencionálisan nézve Molière-t, a világ legnagyobb művészei által játszva is hatástalanabbnak kell lennie, mint a milyen pl. egy olyan tuesztíró, mint Bisson.

És én merem állítani, hogy a mi általunk elért hatással meg vagyok elégedve, még pedig fönnbibi okoknál és alábbi kör-ülményeknél fogva.

A minthogy egy tragédia előadásának megölője a derült mo-raj, úgy a vígjátéknak megölője a halotti csend. Nos, ez a halotti csend szerencsére nem volt uralkodó planétája Tartuffe-elő-a-dásunknak. Nyílt tapsot kapott Dorina és Pernelle-né; az utóbbi bizonyára nem azért, mintha jó szakácsné lett volna, hanem talán inkább azért, hogy jó szortólódó öregasszony volt, mint a minő Pernelle asszony. A szortólódás verében lehet, ha még oly előkelő is. Molière meg is kívánja, hogy Flipotár a néző szemé lattara pofozzon meg. Tehát azok tudták a szerepeiket. De tudták a többiek is. Tartuffe-ot mi már rég betanultuk s most is azért vittük elő, hogy azallat másra készülhessünk. Hanem azért volt belőle 2 próba, még pedig olyan, hogy egy-egy jelenet, egy-egy mondat 3—5-ször is el lett próbálva.

„És mire mind ez a vérengzés?” kérdjük Sardonval: hogy Molière hatástalannak lássék. Nagyobb művészetet mint mi, más (de nem a vidéken!) produkálhat, de több igyekezetet soha!

A sugó persze sug, akár tudja a színész szerepét, akár nem. Már pedig a mi színészeink tudtak, mert „Tartuffe” nálunk ren-des darab. Molière stílus és a mi fő, Kazinczy Gábor szép, de irgalmatlan jambusai mellett kell is a sugó. Mert azt nem ki-vánhatom tajgáimtól, hogy el legyenek sugó nélkül; akkor Já-szaytól és Prielleltől is ugyanilyet kellene kívánunk.

Hogy én nekem klasszikus szerepemet, köztük Tartuffe-ot absolute nem sugák s könyv nélkül mondom el, az más dolog. Én affőleje bolond vagyok, mint Egressy. Rónai, Miklósi Dráguss, a kik szintén sugó nélkül játszták klasszikus szerepei-keket. Reecitóriai pályám, mely megelőzte a színészt, megmagya-razza, hogy miért nélkülözhetem a sugót.

Térjünk át az én esékélyeségemre már, a mely fő oka volt „Tartuffe” balsikerének.

Először is Tartuffe az egész darabban a leghátatlanabb sze-rep, mint az intrikusoké rendezen.

Másodszor meg a mit megakartam értetni alakításommal, azt sikerült is megértetnem.

Rútnak dícsérték még úgy meg, mint midőn a bíráló ur ezt monda rólam:

„A főszerepet Rakodczay játszotta. Tán eredeti fölfog-ással, de gyöngén. Sem ruhája, sem játéka nem mu-tatott a szenteskedőre. Játékában is inkább a szemtelen és vakmerő nőcsábítót és csalót lát-tuk, de nem az álszentet.”

Tudja-e bíráló ur, hogy a minap még egy másik bírálóm azzal vadolt, hogy mindenáron a szenteskedőt ábrázolom Tartuffe-ben?! Pedig biz Isten, azzal az urral előzetesen épp ugy nem értekeztem Tartufféról, minthogy uraságodat s többi tisztelt kriti-kusaimat sinces szerencsém szemeliesen ismerni.

Hogy lehet az, hogy az az úr szinte feltűnőnek találta azt rajtam, a mit Ön absolute észre sem látszott venni.

Megmondom én, mi ennek az oka: az a bizonyos szeműveg, melyet a hagyománytól az írodalomtörténet kánonaitól vesznök kölesón, a helyet, hogy szeműveg nélkül az ősforrás kufejéhez, a költőhöz fordulánk. Bocssanak, nem akarom az Ön kritikai ön-állóságot kérésfővonnai, sem ama másik bírálót. Mondjunk há, szeműveg helyett — subjectivitást. Ez is gyakran akad. Iyoz a költői koncepezió felfogásában. Van úgy, hogy az ember-

ményét hirdette. A demokrata kakas földhöz lapította a republikánus sat. Grover Cleveland és vele a demokrata part fenyés diadal aratott. Harrison elnök ki fog vonulni a washingtoni fehér házba, helyébe Cleveland fog ülni, és ezzel az egyesült államok politikája új irányban terelődik. Mc Kinley, ki a választási camptail alatt az atlanti oceánról a csendes tenger partjaira, bejárva az Unio összes államait, védte és magasztalta billjét, immáron zsebre vághatja azt.

Még a múlt hétén halottuk beszélni városunkban. Búszkén mondotta, hogy egyedül az ő tarif billje menti meg Amerikát Európától. Szavai szerint már most Amerika ki van szolgáltatva Európá kényének, kedvének, különösen Angliának; ez lévén Amerikának szuncuzta — németjeje.

A választási küzdelem csakugyan egyetlen egy kérdés körül folyt.

High tariff adu protektion, — free trade adu low tariff: magas beviteli vám és a hazai ipar védelme, — szabad kereskedelem és alacsony vám egyedül az államháztartás egyensúlyának fenntartására (for revenue only). Az amerikai név a demokratákhoz csatlakozott, megmutatva, hogy nem kíván protektion-t az idegen ipar ellenében. A magas beviteli vám folytán az aruk drágábbak lettek, a munkabér pedig minden protektion dacára csökkent.

Az európai concurrenciótól megszabadult munkások trustok képeze, saját cikkeik árát is leemelték, gyúrasok bérét meg leszállították, a mit annál inkább tehettek, mert az európai ipar hanyatlása folytán valógathattak az ide özőnlő európai pa pererekben. Így tehát két bört nyuztak a munkásról egyszerre: bére csökkent, a szükséglet élémi cikkeik még drágábbak lettek. Persze a gyárosok nagyon jól érezték magukat a Mc-Kinley bill mellett.

Ezen állapotok megszüntetésére törekszik a demokrata párt; a nép hozzája csatlakozott. A demokraták győzelmé e nép diadala a monopolisták és capitalisták fölött.

Kétségekivül a népszerűség legnagyobb mértéke az, a mely Grover Clevelandot immár másodszer, és a törvény szerint tehát utoljára juttatja ama díszes helyre, honnan a világ talán leghatalmasabb nemzetének sorsát intézheti.

Különösen ilyenkor, a választási mozgalmak alatt nyilvánul a népek politikai jelleme. A gloriou country, a diós ország, a mint nevezik, mozgalmak képet ölt. Hónapokon át, napról napra meetingek, körmenetek, fáklyamenetek. Mondhatom, városunkban két hónapja minden este fáklyámenetet járja az utcákban. Politikai klub alakulnak, különböző egyletek politikai színt vallanak. Valóságos carnevália, van ilyenkor az amerikaiak. Minden becsületes citizen legalább 5 egylethez tartozik és minden este más klubbal körmenetkezik. Persze egyenruhában. Igazi katonáknak árnyékát sem látván, pótlásul katonásdít játszanak. Minden egyletnek, klubnak megvan a maga külön katonai uniformisa. Csendes névspolgárok a legfantasztikusabb, csifrablmű-csifrab costumebe bujtják magokat és búszkén lépdelenek a kommandóra. A politikai meggyőződést ezen klubok nem ves ik nagyon komolyan, vezérek kommandójára a politikai direk iot is változtatják sürűn.

A komoly politikusokon kívül az existentiák oly rendje is van itten, melynek tagjai bérért csinálnak politikát: fizetése valogatja, nem a párt. Ezek politikai bezedekben utaznak.

Gyakorlat a kihívások politikai szöharczra. A meetingek ez a fajtája az amerikaiak a legkedveltebb szórakozás. A sajtó erősen dolgozik. Az angol bigotteria minden eszközzel kutatja és szelíteti az ellenpárt jelöljének legintimabb viszonyait.

Nagyszerű fogadások történnek egyrészt üzletszerűen, másrészt a parthike biztatásra. A sajtó regisztrálja a nevesebb tetteket, mint akár a lövsensnyről.

nek nem tetszik az, a mit világosan feltüntetve lát. Az egyiknek nem tetszik az, ha Tartuffe-n a szenteskedést látja karrikatruva. Azt hiszi, hogy a színeszben nem tetszik. Pedig nem igaz: Molièreben nem neveti. És így lehet Uraságod is. Bizonyosan érzelmei ábrázolásban visszatüztet a „szentelen, vakmerő túcsábitó, a csaló” — de valja meg, hogy ezt Molièreben sem szereti, úgy e? Mert benn van ám Molièreben. K i l e n z e s e v e r a g o d o m é n U r a m T a r t u f f e o n . Azt nem kell nekem sügö, mert mintha a magam szavait mondánam, úgy omaknak ajkaimról Molière isteni igéi! Egy tenséges óranú ez a szerez számomra, melynek kerekét, rugóit folyton szétszedtem, még ószerakom, annyira hogy gyenge elmémnek számot tudok adni ez óra né-ményé tikaról.

És bátran ki merem mondani: hogy Molière Tartuffe-je nem az, a minék tartjuk.

Minden magasabb vigjáték eszméje alatt tanulság lapang; lezke, mely az emberiség, a térsadalom osztályának szól.

Ezt a leckét rendszeren az kapja, a ki fölül az emberi természet valamely hóbotrtjának, gyengéjének és keservesen meglakol érteje.

A „Tudós nők”, Hargapon, a „preieuse”-ök stb. addig for-czeinözök az élet viszonyainak valamely létsynységét, hogy be kell lániok, miképp érzeltek letér a rendszer, a természetés utról.

A tudós nőben a lezke az asszonyi tudakosságának szól (mint ezt festéssitű Pailleron is tanítja); a „fösvény”-ben a testi-leki fösvénységnek, a „preieuse”-ökben a begyeskedésnek. A vigjáték processzus vége aztán nem egyéb mint a természetés egyszerűség, igazság diadala az erőtetet, elesavart emberi érzés felett.

Íllet „Tartuffe”-ben kinek szól a lezke, Tartuffe ökök? Oh nem! Mer tisz ezek sohasem tanulnak. Azoknak, a kik az ő lépőkre szépen r. mennek: a bigottoknak.

De Molière korában nem lett volna tanácsos ily ezimot adni egy darabnak: „A bigottok”. Mert az igazságos költő akkor nem zenzhetett volna dícsérlet fejedelmének, már azt teszi a rendör által. Ez a rendör XIV. Lajost nem a bigottok, hanem a

Az Uniónak jelenleg 44 állama van 444 elnökválasztó szavazattal.

Az elnökválasztás ugyanis nem közvetlen, hanem minden állam lakosságának számaránya szerint electorokat választ és az »electorral kollege» választja aztán az elnököt. Így rendszeren a nagy államok döntik el az eredményt.

A vezérállam New-York state a maga 36 electorjával. Ezen államon függ az egész unio győzelmé a választáskor. Az állam most a demokratáké lett.

Jelenleg öt párt szállott sikra: a republikánus párt, a demokrata párt, a nép-párt, prohibition párt és a woman párt. (Utóbbi párt nőt elnökjelöltet állított; nyert-e szavazatot, még nem tudni. Annyi tény, hogy Wyoming állam egy kerülete nőt választott békebíróként.)

A milyen igazalmassak a választást megelőző napok, oly csendes maga a választás napja. Államunkban, és sok másban is, az u. n. ausztráliai választási rendszer lön elfogadva. A város megfelelő számú kerületre van osztva, minden kerület egy-egy külön e célra készült, kis, továbbbáható vasházikóban szavaz. Egy-egy helyen így alig néhány száz ember szavaz le, azaz kiallitja az átvett hivatalos szavazócsédulát külön fülkében és ezzel készen van.

A titkos szavazásnak ezen módja mellett a választási nap a lehető legeseményekben folyik le. A korcsmak, mulatohelyek zarárk, csoportosulást egész nap nem látni, kiki akkor megyen szavazni, mikor ráér. Valóban méltósággal, csendes ünnepi napon gyakorolja a polgar legszebb jogát.

Hanem a szavazás végeztével este, egyszerre megváltozik a város képe.

Megelevenülnek az utcák, megindul az élénk ésmessere; a lakosság apraja nagyja réztrombitát fog és oly iszonyú zajt csap, mintha az egész város egyetlen óriási Wagner-bandává alakult volna. A város különböző helyein magasan a szabalban kifestetett vásznakra vetetik Calcium fény mellett, stereopticonokkal a bulletoiket a városból, megyéből és 44 államból. Közben megjelennek a jelöltek, híres férfiak arcképei. Ismét egy bulletoin; a szunetek között pedig hol kacagást, politikai gúnyképek, hol híres primadonnák életnagyságu képei, nagyszerű színdáma jelenetek káprázatos látványai és — üzleti hirdetések. Színházban, hangversenyeken felvonás közben hirdetik a bulletoiket a színpadról.

Nem hajtja álomra fejt é az éjjel az amerikai polgar, kiralyválasztása vagyon neki. The people is king, a nép, a király, ez a szavazásra az amerikaiak, és csak négy-négy évre ruhazza felségjogait egy-egy társára.

Midőn hajnaléll a tudósítások már kétségteleenn teszik az eredményt, végre nyugalomra tét a polgar, ha ugyan nyaroghatik az igezalomtól és a korán reggel a várost bejáró száz meg száz news-boy siketitő kiáltását »paper, paper, all about the election.»

Dr. Schreiber.

Megyei s helyi hírek.

*** Kinevezések.** Az igazságügyminiszter, Belák Ferenc újdíeki kir. törvényezeki birot az újdíeki kir. törvényezékek, Rátes Lyulomir zombori törvényezeki birot pedig a zombori törvényezék területére vizsgáló birot állandó helyetteseknek nevezte ki.

*** Pályázat.** A éasz. és kir. hadügyminiszterünön következő alapnyvokra hirdel pályázatot. Baró Hess áldorborny féle évi 100 fton alapnyv, nyugalmozott tisztok részére. — Bielné örnygy féle évi 84 ftron alapnyv tisztai árvek részére. Minnenbergi Hauff-féle 95 ftron alapnyv tisztai árvek részére. Wahlstadti graf Bueher féle 42 ftron alapnyvú fió árvek részére. Közelebbi értesítést ad a 23. hadkiegészítő parancsnokság.

*** Pályázat** van hídvetve az újdíeki kir. törvényezéknel betöltendő irtnoki állásra.

*** Ifjúsági bál.** Jövö évi január hó 7-én tartalék meg Zomborban a városzerte már élük beszélgetés tárgyját képező fnyes „Ifjúsági bál”, a melynek meghívói november hó 30-án tetteket postára. Minthogy a nagyböz számban széküldeni szokott postai küldemények ki vannak tute nem a lehetőcsnek, hogy egyik-másik eltöved, vagy nem jut rendeltési helyére, a rendezőség ezután hívja fel az illetőket, a kik netalan meghívókat nem kapnak, de ilyenre is igényt tarthatnak, hogy ez iránt Szemző Károly alelnökhöz forduljanak.

*** „Zombori korsolya-egylet”** helyiségét illetöleg jégy pályát a pork melletti tórról, — miután ott jégy pályája éllő nem állítható, a bezdúni uton a kalvária melletti, ugynevezett honvédségi kis gyakorló tétre tette át, a hol igen alkalmas jégy-pály a van, melyet az egylet tagjai számára már a múlt naplő fogva a szükséges felszerelésekkel együtt rendelkezésre boesát. Együttal arra is felhívjuk a korsolyázó közönség figyelmét hogy már ma naplő kezdje a „Vadászkür” szállótól a jégy pályázati omnibusz-közekedés lesz, személyenként 10 krajczár.

*** Közgyűlés.** Zombor szab. kir. város törvényhatósági bizottsága ma délelöt 10 óraker a városháza nagyteremben tartja rendszer közgyűléstét. Tártyák: Polgármesteri jelentés, Dr. Wekerle Sándor m. kir. miniszterelnök leirata a m. kir. miniszterünönök 6 caszási és apostoli kir. Felsége által töröni kinevezetésre tárgyabban. Belügyminiszteri leirat az 1893. évi városi költségélorányzat jóvahágyása tárgyabban. Kereskedelemügyi miniszteri leirat az 1893–94. évi költségélorányzat tárgyabban. Belügyminiszteri leirat a városi bizottsági tagok létszámának ubölő megállapítása és a folyó évi végéig megéjendöt bizottsági tagválasztások tárgyabban. Vallás- és közköztartásügyi miniszter leirata a magyar szent korona feltalálása emlékül emel kapolna fenntartási költségre lendö hozzájárulás iránt. A központi választmány megalkapítása. Igazoló választmány bétéjesztési a legbbé adót fizetö városi bizottsági tagok 1893. évbén érvényenül birandö névjegyükét. A házszati jog bérbeadása. A sikarai vendéglő bérbeadása. Az apaszti és ó-szatapari családok bérbeadása. A toronykör feluzása iránt köteendő szerződés. Dr. Popovics István masod orvos jelentése a halottkémii teendök alól lendö felmentése iránt. Dr. Patay Armin helybeli gyakorló orvos kérvénye a halottkémii teendökkel lendö megbízatása iránt. A városi házépiztár és közevedés alap 1891. évi megvizsgálat számadása. A közigazgatási bizottság figyelmilé választmányának Bikár Vazul adóéjnéztárnök és Czervenkovits Sándor lajstromozó legyelmi ügyében hozott jogerős marasztaló határozata. Szabó Sándor városi adó-tiszt legyelmi ügyében hozott jogerős polgármester határozat. Járánybizottság egybétéjesztése egy fertölenitő gépi beszerzésére iránt. Baross szoborüzletének megkeresése a szobor létesítése ügyének anyagi támogatása iránt. Pénzügyi és gazdasági bizottság javaslata a fizetési élelőgek tárgyabban.

† Gyászիր. Paul Kálmán zombori ügyvédet súlyos esapás érte í. hó 27-én. Elza nevé anyagi szép kis lényékkéjt éragadta, a gyermekek szíve a szülöt gyász forrása a legjöghetetlen differitiz. Városzerte élénk részvétellé környezk a melyen süjtött családok s a tetemesen az intelligencia telje számban vet részt. A gyászjelentés így hangzik: Alhírókat megött törtéve jelentek, hogy lényékkéjt s illetve testvérkéjék Paul Elza folyó hó 27-én, délelöt 11 óraker, 6 éves korában egy hété kinos szenvedés után elhunyt. A boldogulniak bílt teteme helyé hó 28 a d. u. 2 óraker fog a r. kath. szertartás szerint a Rokus kirkeriben örök nyugalomra tetetni. Zombor, 1892. évi november hó 27-én Áldás és béke a drága halott poraira! Paul Kálmán és neje szül. Vukay Maria, szület. Paul Mariska, Dóra és Iván, testvérei.

*** A kolera és a zombori rendörség.** Folyó hó 29-én d. e. 8 óratájban 3 rendör állított be Appelschöffer Ferenc sötödéjébe azzal, hogy nevezett peknek nem szabad semmit elarustani, sem pedig a házból kimöndülni, míg a járványbizottság meg nem vizsgálta öt és helyiségét. Ez a rendöri felügyelet 3 óra hosszat tartott, miadt nevezett pek véreit egyenként elküldözgette és tetemes anyagi kárt szenvedett; vgre fel 10 óra tájban mejelelt a rendörség a városi orvossal s azon kérdést tette Appelschöfferhez; hol fekszik a toberház? nálam azonban ilyen meghetegedések nem történt, miert is az egész rendöri fölfelep alaptalan és önkényül zaklatások bizonyult. Valami kolera b beteg velt fel a kórházba a kiröl azt feltetelezték, hogy Appelschöfferrel behetegedött meg. délelöt 2/12 óraker adta meg a kapitányossal az engedélyt, hogy Appelschöffer folytassa üzletét.

szélhámosok és esalók ellenében állítja fel, mint az igazság öröt. Pedig a bigotterianak csak olyan örök volt ö. Öre volt egész — Franz-eiarszang, minden felekezett, az egész — világ.

És mivel ez így volt, hogy a nagy költő mégis megsubhnt hassa korháesát az együgyű Orgonok és Parnellenök fölött, kapta magát és más ezimot adott a darabnak, azt hogy: Tartuffe. Még így — mint tudjuk — meggyűllt a baja, darabját nem mindjárt adhatta elő. De mivel magát az egy alakot s nem egy egész osztályt látszott gúnyolni, a király és mindenki bele nyugodott abba, hogy itt esapán egy ember jellemét kí mutatni, és az Tartuffe. Még az átké-köszümöt is bírtan magára vehette Tartuffe. Mert hisz a papságot gúnyolni nem lehetett oly vétség akkor, mi idő n XIV. Lajos a pápával bátran szem beszallit, mintha Molière nyilván az udvar és közönség vakbözségét tette volna ezéltalabbiává.

A darab lényege pedig semmi más, mint az, hogy Tartuffe igevesen kizsákmányolja az Orgon család lét föjének pyengödöt, a vakbözségöket, Molièrenek nem azt kellett volna Tartuffe neve nevé mellé tenni: hogy „szenteskedö” (hypochrite) hanem ezt hogy: szélhámos. Egy darabig ez is volt a neve, söt a darab ezime is: L'Imposteur (esaló, gaz, szélhámos)

Tartuffe nem egész életében szenteskedt, hanem Orgonnal szemben az esapán. Egy Biberach-féle Kalandor a legmodernebb leletséggel Egy atheistia Orgont atheizmusossal fonna be, egy szugori Orgont szugorisággal. Czolja befezkelni magát Orgon házába, söt ezt abból kitörni, e mellett a szép Elmiret elcsábítani. A szenteskedés csak ilároz, melyet Elmirel szemben csakhamar le is tesz. Egy kihéztett impolyvak, kí Molière így jellegez:

„Csúfság valóben s botrány látni, mint ver Tanyát e házál egy selonnait; Koldus, kinek hogy jött, eszímája sem volt, S egés r u h á j a hat garast sem őrt; Felkapjon úgy, hogy kis m i ő, feledje, Korholva mindent s gadiát játszva út.”

Ezért ilözöm én Tartuffe-ben e szokottan díszesebben. Ruhám szörke peluche, megfelelő színű alussz melényenél. Csak a kelme finom, de az akkor szokásos fényesség nélküli. Tartuffe-ön

teték oktetven elegans, hogy Kleante fönebbi beszédét igazolja. Elegáns, de nem fényes. Hívsjeleste is egyszerűbb, mint a többieké. Hogy nem veszem papostnak, mint szokás, oka az, mert Tartuffe nem pap, nem is pap, hanem terjelölt.

Az ezmö elevitoror piros. M t bír szöresuhat és korháesöt emleget, de Dorina tudja, hogy:

— — — — —
Gzombat metelve. — — — — —
— — — — —
Az alam vonván ö fözleden, Mihelyt a szaját megtröle, odább állt S tönstent meleg dunnak köze leküdt. Hol egyhuzamban leküdt reggelbe. S megedve felket minden bú s baj ellen Fürstökre egy pár kúnesöt bort bevagott . . .
Íme, még csak titkok sem esinál jó etvágtyából; medig ezöl hazudtolja meg vezeköl komédiaját. Szenteskedését lélsőségekre szorítja, söt idő multán csak Orgonnal szemben tesz úgy; a többítöl nem föl. Jók elni szerető, szóval érzi ké ember, mint minden iparlovag. Érzéksége Elmirevel szemben tözők s őt mint régi lipróbatú Don Juanut mutaja. Elmirenek tétét tapogatyja, és mint Elmire beves védekezéséből kitörni, ugyanesak cziragtya, ölelgeti. Kimondja bátrán, ö nem anygal, hanem emkt-r, kí látva Elmire báját „szíveben meghödel s nem bölcselked” . . . „Van tán, — monda — miként kelljen tágtúni a hit nyögéim . . . Ezután újra a legfrivolabb lesz. Ezt frivolon kell játszani, nem szenteskedés. Érzéksége buktyaja meg Tartuffe-öt, nem szenteskedése, mely csak háló, melyet kivét másoknak. És ha Tartuffe érzékségét és esaló voltát sikerül kitönetnem, — mint bíráló ur eismeri, — meg vagyok elégedve.”

De én az álrözet, szenteskedést is azon hatásból, mely rögtön jelentéket s esalhatatlan itélev, ábrázolam. Saha sem felejt-em a derült morajt, mely akkor támadt, midön Dohns rajta kap s én elővonom imakönyvemét és olvasomát; vagy a kezuját, mely akkor tört elő, midön bünbánolag mellem verem stb. És hogy a szenteskedést, mint Tartuffe föszökszt gondosan fenn íparkodtam tartani, tán elég utalmoz azon játékomra, midön a rendör, mint még ismert esaló lejelez s én magam is a mérész kriminalisták szemtelenséggel hirtelen fejlödöm magam, szemükbe nevetek azok:

